

PM: Artskyddsutredning, Tånga gränd

Komplettering gällande skyddade fåglar och groddjur

Utförd av: Therese Alfsdotter, Robert Petersen

Granskning: Calle Bergil

På uppdrag av: Vårgårda kommun / AL Studio

2021-01-28

Vårgårda kommun arbetar med en detaljplan, Tånga gränd, i sydöstra delen av Vårgårda tätort. Melica utförde en naturvärdesinventering 2017 och en groddjursinventering 2019. Efter samråd med Länsstyrelsen behöver nu artskyddsfrågan gällande fåglar och groddjur utredas.

Noterade fågelarter

På Artdatabankens sida för rapportering av arter (Artportalen) finns fynd av fåglar inrapporterade från planområdets närhet. Det finns inga fågelrapporter från det faktiskt planområdet. Av alla rapporterade fågelarter har ett fåtal sållats fram, dels utifrån deras benägenhet att nyttja området och dels utifrån artskyddsförordningens praxis med prioriterade arter. Av de arter som på detta sätt sållats fram är de flesta allmänna arter med stabil bevarandestatus. Några av dem är dock hotade eller nästan hotade arter med mindre stabil bevarandestatus.

De arter som har noterats i planområdets närhet och ska prioriteras enligt artskyddsförordningen har delats upp i arter med *direkt påverkan* av exploateringen och arter med *indirekt påverkan* av exploateringen. Här nedan följer en kort utredning av de arter som bedöms kunna påverkas direkt av exploateringen. Arter med direkt påverkan är arter som bedöms kunna nyttja planområdet för häckning, som revir, för födosök eller att de på annat sätt aktivt nyttjar planområdet.

Direkt påverkade arter

Gransångare, björktrast (NT), grå flugsnappare, rödstjärt, järnsparv, trädpiplärka, kråka (NT)

Dessa är allmänna arter, antingen ej rödlistade eller listade i lägsta rödlistekategori. De är generalister som trivs i människans närhet. I närområdet finns gott om alternativa häcknings- och födosöksmiljöer. Arterna bedöms nyttja planområdet regelbundet som häcknings- och/eller födosöksmiljö. Allt sammantaget bedöms exploateringens påverkan på arternas bevarandestatus som försumbar.

Mindre hackspett (NT)

Mindre hackspett är rödlistad i kategorin NT. Det finns endast några noteringar på Artportalen från närområdet. Planområdet bedöms inte hysa några större värden för mindre hackspett. Arten bedöms kunna nyttja det, men troligen i begränsad omfattning. Exploateringens påverkan på artens bevarandestatus bedöms bli liten.

Spillkråka (NT)

Spillkråka är rödlistad i kategorin NT och är rapporterad ganska frekvent från närområdet. Arten bedöms kunna nyttja planområdet som födosökmiljö, men detta förhållandevis lilla området utgör i så fall bara en mindre del av ett stort revir som sannolikt sträcker sig över Tånga hed med omnejd. Därför bedöms påverkan på artens bevarandestatus som liten eller försumbar.

Grönsångare (NT)

Grönsångare är rödlistad i kategorin NT. Det finns endast några rapporter från närområdet på Artportalen. Grönsångaren föredrar pelarsalslika lövskogar och utnyttjar troligen inte området i någon större utsträckning. Exploaterings påverkan på artens bevarandestatus bedöms därför bli försumbar.

Stare (VU)

Stare är rödlistad i kategorin VU. Arten är endast rapporterad vid ett fåtal tillfällen på artportalen, och då 500-600m från planområdet. Därför görs bedömningen att planområdet inte ingår varken i något födosöks- eller häckningsområde för arten, som i huvudsak födosöker på öppna gräsytor, även om den troligen sporadiskt nyttjar området. Närområdet erbjuder gott om alternativa födosöks- och häckningsmiljöer. Exploaterings påverkan på artens bevarandestatus bedöms bli noll.

Svartvit flugsnappare (NT)

Svartvit flugsnappare är rödlistad i kategorin NT. Arten är ganska frekvent rapporterad från närområdet på Artportalen, främst på och intill Tånga hed, men sjungande hanar har även observerats kring Ljunghedsvägen som ligger alldeles intill planområdet. Därför bedöms arten nyttja planområdet regelbundet som häcknings- och födosökmiljö. Det finns dock gott om lämpliga miljöer i närområdet. Exploaterings påverkan på artens bevarandestatus bedöms bli liten - medelhög.

Grönfink (EN)

Grönfink är rödlistad i kategorin EN och på Artportalen finns endast enstaka rapporter från närområdet. Planområdet utgörs inte av lämplig grönfinksbiotop och vi bedömer att observationerna bara gäller individer som flugit över eller stannat till för att spana in omgivningarna. Villaträdgårdar är sannolikt betydligt bättre habitat än dagens tall-björkblandskog för arten. Exploaterings påverkan på artens bevarandestatus bedöms bli liten.

Entita (NT)

Entita är rödlistad i kategorin NT och är frekvent rapporterad från närområdet. Entita noterades även i planområdet under inventeringen 2017. Arten bedöms nyttja planområdet regelbundet för både födosök och häckning. Närområdet erbjuder gott om alternativa områden, det bör dock nämnas att entitan är väldigt ortstrogen och ogärna flyttar på sig. Exploaterings påverkan på artens bevarandestatus bedöms bli liten-medelhög.

Gröngöling

Gröngöling är enligt senaste rödlistan *livskraftig*, och således ej längre rödlistad. Den är relativt frekvent rapporterad från närområdet på Artportalen, främst från Tånga hed med omnejd. Arten bedöms kunna nyttja planområdet som häcknings- och födosökmiljö, men har även gott om lämpliga miljöer i närområdet. Gröngöling är en viktig nyckelart, men samtidigt relativt allmän. Exploaterings påverkan på artens bevarandestatus bedöms bli liten-medelhög.

Groddjur

Åkergroda

Åkergrodan som noterades vid ett kvällsbesök påträffades drygt 150 meter från planområdet. Det är oklart om åkergrodan nyttjar planområdet, men det står klart att arten potentiellt kan nyttja området för lek eller övervintring. Grodor rör sig generellt över ganska stora områden. Det bör dock nämnas att precis söder om diket där åkergrodan påträffades återfinns en sumpskog som rimligtvis lämpar sig väl

som övervintringsområde för groddjur. Exploaterings påverkan på artens bevarandestatus bedöms bli liten om ny groddamm tillskapas.

Klargörande kring frågor i samrådsyttrandet från Länsstyrelsen

- Vattensamlingarna i planområdet har ett stort värde för groddjuren genom att fungera som lekvatten och potentiellt också övervintringsplatser. Dessa vatten torkar troligen ut under torra somrar, men det utgör nödvändigtvis inget hot mot leken eftersom det är en fördel att vattnet värms upp snabbt. Ju snabbare vattnet värms upp, ju snabbare blir ynglen smågrodor som klarar sig själva.
- Vattensamlingarna förekommer spritt inom planområdet, men med störst koncentration centralt i den östra halvan av området. Med aktuell planskiss kommer vattensamlingarna förstöras vid en exploatering. Groddjuren kommer således tvingas hitta nya lekvatten och möjligen också övervintringsplatser.
- En bra utformad groddamm bedöms kunna ersätta de lekmiljöer och eventuellt också övervintringsområden för groddjur som går förlorade vid en exploatering av planområdet. Placeringen av groddammen bedöms som lämplig med tanke på närheten till de övriga lekplatser som hittades under inventeringarna. För att säkerställa tillgången på övervintringsplatser föreslår vi att stockar av fällda träd läggs ut, dels i groddammens närhet och dels i planområdet (med fördel nära planerad dagvattendamm). Åkergrodans bevarandestatus bedöms kunna förbli opåverkad om åtgärderna genomförs.
- Om det är god tillgång på vatten där dammen förläggs kan den med fördel utformas som en isolerad damm, alltså utan kontakt med diken bredvid.

Referenser

Alfsdotter, T., Bergil, C., 2018. *Naturvärdesinventering som underlag för detaljplan i två områden vid Klövervägen, Vårgårda*. Melica

Alfsdotter, T., Bergil, C., 2019. *Groddjursinventering som underlag för detaljplan i två områden vid Klövervägen, Vårgårda*. Melica

Alfsdotter, T., Bergil, C., 2019. *PM, Tånga gränd 191216*. Melica

SLU ArtDatabanken. Artfakta, <https://www.artfakta.se> [Hämtad: 2021-01-26]

SLU Artdatabanken, Artportalen. <https://www.artportalen.se> [Hämtad: 2021-01-26]

BILAGA 1. Noterade arter i planområdets närhet

Arter som noterats enligt artportalen och enligt artskyddsförordningens praxis skall prioriteras (Fågeldirektivets bilaga 1, Röddlistan, 50 % minskning 1975-2005):

- Duvhök (NT)
- Röd glada (FD bilaga 1)
- Bivråk (FD bilaga 1, NT)
- Gök (50 % minskning)
- Hornuggla (NT)
- Mindre hackspett (NT)
- Gröngöling (50 % minskning)
- Spillkråka (FD bilaga 1, NT)
- Kråka (NT, 50 % minskning)
- Entita (NT)
- Hussvala (VU, 50 % minskning)
- Gransångare (50 % minskning)
- Grönsångare (NT)
- Ärtsångare (NT)
- Stare (VU, 50 % minskning)
- Björktrast (NT)
- Rödvingetrast (NT, globalt rödlistad)
- Grå flugsnappare (50 % minskning)
- Svartvit flugsnappare (NT)
- Rödstjärt (50 % minskning)
- Gråsparv (50 % minskning)
- Järnsparv (50 % minskning)
- Trädpiplärka (50 % minskning)
- Bergfink (50 % minskning)
- Grönfink (EN)
- Gulspurv (NT, 50 % minskning)

Prioriterade arter med indirekt påverkan av exploateringen (ej häckande, ej revirhävdande eller passivt nyttjande av inventeringsområdet):

- Duvhök
- Röd glada
- Bivråk
- Gök
- Hornuggla
- Hussvala
- Ärtsångare
- Rödvingetrast
- Gråsparv
- Bergfink
- Gulspurv

Prioriterade arter med direkt påverkan (häckande, revirhävdande eller aktivt nyttjande av inventeringsområdet):

- Spillkråka
- Gröngöling

- Mindre hackspett
- Kråka
- Gransångare
- Grönsångare
- Stare
- Björktrast
- Grå flugsnappare
- Svartvit flugsnappare
- Rödstart
- Järnsparv
- Trädpiplärka
- Grönfink
- Entita